

ה ק ד מ ה

בהקדמה לדין וחשבון השנתי מס. 3 ציינתי מפנה בעבודת הביקורת, שמצא את ביטוי הן במבנהו הפנימי והן בצורתו החיצונית של הדין וחשבון : במידה גוברת והולכת הצגתי לפני ולפני משרדי את המשימה שלא להסתפק בקביעת ליקויים יחידים, אלא להתחקות אחרי שורשיהם ולח- קור את סיבותיהם העקרוניות - במידה שהן קיימות. בצורתו החיצונית של הדו"ח השנתי מס. 3 התבטאה התפתחות זו בכך, שהיקפו היחסי של החלק הכללי, הדן בבעיות מינהל וביקורת ובדרכים לפתרונן, גדל בהרבה לעומת הדו"חות השנתיים מס. 1 ו-2.

בתקופה הנסקרת לא זו בלבד שנמשכה אלא אף גברה ההתפתחות המתוארת לעיל. מובן מאלי, שגם להבא יהיה מתפקידה העיקרי של הביקורת לגלות מקרים חמורים של ליקויים ושל פגיעות בעקרונות החסכון והיעילות, ויהא יסודם אשר יהיה : אם רשלנותם האישית או אי-כושרם של הפקידים או סדרי עבודה לקויים. עם זה תוסיף הביקורת לעסוק בליקויים ופגיעות, ששורשיהם נעוצים בבעיות כלליות, שהיקפן, חשיבותן והשפעתן אינם מצטמצמים לליקוי הנדון. לפיכך מכיל גם הפעם החלק הכללי של הדו"ח השנתי הזה תיאורים הבאים להבליט את הצורך בריפורמות, שכל אחת מהן מקיפה תחום נרחב באופן יחסי של עניינים משקיים או מינהליים. בין תיאורים אלה יש לציין במיוחד את הקטע הדן בריפורמה של התקציב. מלבד זה מטפל החלק הכללי גם בעניינים, שדיונינו בהם אמנם לא הגיעו עדיין לשלב, שבו נוכל להציע תכנית מלאה, אך הצורך בבירורם דחוף עד כדי כך, שמן הדרוש לפחות להצביע על כיוון התכניות לעתיד ; דוגמה לסוג זה הוא ביחוד הקטע הדן בטוהר המידות.

אולם הנטייה להעמקתה של עבודת הביקורת ולגילוי אותן הבעיות, שבהן נעוצים הליקויים והפגיעות, לא הצטמצמה למקרים, שבהם ניתנה האפשרות לתת תיאור כולל של תחומי עבודה נרחבים, ושחוצאותיהם סוכמו בחלק הכללי של הדו"ח השנתי. גם תוך כדי עבודת הביקורת המוקד- דשת לליקויים ולפגיעות יחידים, שנתגלו בגופים המבוקרים השונים, נתברר במידה הולכת וגדלה, שמן הדרוש ומן הנכון לטפל, עד כמה שאפשר, בצדם העקרוני ולהתרכז בגרעין, שבו טמונה עילת התהוותם של סוגים מסוימים של ליקויים ופגיעות. מגמה זו, המכוונת בקצב הולך וגובר את עבודת הביקורת, מתבטאת בדו"ח זה בייחוד בכך, שגם באותם הקטעים, הדנים במשרדי הממשלה השונים ובשאר הגופים המבוקרים, מושם הדגש על הצד העקרוני שבעניין.

על ידי הבלטת הגורמים העקרוניים והתווית קווים לייצול הדרגתי של משק המדינה ומנגנונה מנסה דין וחשבון זה גם להראות, שיש דרכים לתיקון הליקויים, שהביקורת העלתם.

OS/N 5

מבקר המדינה

ירושלים, כ"ה בטבת תשי"ד (31.12.1953)